

ALBERTO MANGUEL İLE 'KÜTÜPHANEMİ TOPLARKEN'İ KONUŞTUK

Çağımızın en yaratıcı okurlarından ve en kitapsever yazarlarından Alberto Manguel'in kütüphanesini oluşturma, Fransa'da onlarla birlikte yaşama ve aylık süreçlerini paylaştığı *Kütüphanemi Toplarken*; yazarın "kimliğim" diye nitelediği kütüphanesinden ayrılmak zorunda kalışı üzerine yaktığı bir ağıt. *Kütüphanemi Toplarken*'de okuru kütüphanelerin tarihi, sözlükler, sözlük yazarları, rüyalar ve anılar hakkında hoş anekdotlar ve sıra dışı düşünceler arasında renkli bir yolculuğa çıkarıyor yazar. Alberto Manguel ile kitabını, kitapların, kitaplarının geleceğini, kütüphanesinin Lizbon'daki dirilişini, salgını ve kitaplarda bulunduğu teselliye konuştuk.

'Kütüphanem benim kimliğim!'

DERYA SOĞUK

'SAYGINLIK KİMİN UMURUNDA?'

■ Binlerce kitaba bir ev, bazen evler ayırmayı, o kitapların tüm yüküyle hayat boyu dolaşmayı sıradan insanların anlaması kolay değil.

Çılgınlık olarak gören de var, saygınlık olarak gören de...

Siz çılgınlık ve saygınlık arasında nereye yerleştiriyorsunuz bu tutkuyu?

Polonius'un Hamlet hakkında söylediği gibi, bu delilikte bir düzen var. İnsanlar, birinin bir evi pa-halı şarap şişeleri, milyonlarca video oyunu veya pahalı tasarım ayakkabılarla doldurmasını kabul edilebilir buluyor.

Ben kitapları daha ilginç buluyorum: Onlar canlı varlıklar ve onlarla bir evi doldurmak ve yolculuklarımda yanımda olmaları bana çok mantıklı geliyor.

Kitaplar hayatıma akıl sağlığının yanı sıra arkadaşlık, eğitim ve eğlence de verdi. Ve saygınlık kimin umurunda?

'TEK KİMLİK BENİM İÇİN YETERLİ'

■ Kütüphaneniz ne anlam ifade ediyor sizin için? Biliyorum, bu sorunun yanıtı çok uzun sizin için, kitaplar yazdınız bunun üzerine ama kısaca anlatmanızı rica etsem...

Kütüphanem benim kimliğim. Benim dış iskeletim, onu şekillendirdiğim ve içerdiğim kadar beni şekillendiren ve içeren şey.

Benim geçmiş ve gelecek hafızam, öğrendiğim her şey, bildiğimi unuttuğum her şey, hayal ettiğim, hatırladığım veya arzuladığım her şey.

Kütüphanemde her gün bir kitabı açtığımda büyütlü eylemler gerçekleşir ve sayfada samimi düşüncelerimi ve korkularımı tanımlayan kelimeler vardır.

■ Kütüphanenizle kurduğunuz ilişkiye bakarak sizi zorlu bir romantik olarak görenler olacaktır.

Siz nasıl görüyorsunuz kendinizi bu anlamda?

Kendimi hiçbir şey olarak görme ihtiyacı duymuyorum. Etiketlere güvenmiyorum. Okur olduğumu söylüyorum,

çünkü bu anlamsız dünyamızın anlamını kavramaya çalışıyorum.

Bu tek kimlik benim için kesinlikle yeterli, çünkü diğerlerini de kapsıyor.

'KAYIP ÇOK YARARLIDIR, ÇÜNKÜ...'

■ Türkçede yayımlanan son kitabınız: *'Kütüphanemi Toplarken'* de; kütüphanenizi oluşturma, Fransa'da onlarla birlikte yaşama ve aylık süreçlerinizi anlatıyor.

Şunu merak ediyorum: Babanızın büyükelçilik görevi nedeniyle pek çok yerde yaşadınız, dolayısıyla pek çok yerden ayrıldınız.

Neden sadece bu aylık üzerine deyim yerindeyse bir ağıt yazma ihtiyacı hissettiniz?

Zamanla sevdiğimiz her şey bir ağıta dönüşür. Kayıp çok yararlıdır, çünkü sahipken sahip olduğumuzu fark etmediğimiz şeylere önem katar. Bu anlamda, şeylerin bilgisi - gerçek bilgi - her zaman sonradan görülebilmektedir.

■ Kitabınızda Fransa'dan ayrılışınızı bir "zorunluluk" olarak anlatıyorsunuz fakat nedenlerini söylemiyorsunuz. Neden "ayrılmak zorunda kaldığımızı" sorabilir miyim?

Kafka'nın hayatın saçmalığının özünü gördüğü bürokratik nedenler, en sıradan ve keyfi nedenler.

'BEN BİR OKUYUCUYUM!'

■ Peki, kitap ve formları günümüzde iyiden iyiye değişmeye başlamışken, kütüphaneniz için böyle uğraşmanızı anlayamayanlar için ne söylemek istersiniz? Bu bağlamda kitabın geleceğine ilişkin de konuşmak isterim sizinle...

Kendi tutkularımızı kimseye açıklamayız. Ben bir okuyucuyum ve okuyucu olmayan hiç kimseyi tutkumu anlamaya zorlayamam. Birine neden âşık olduğunuzu açıklamaya çalışmak gibidir: Açıklama ya yanlış ya da yüzeysel olacaktır.

Okuma biçimine gelince, elbette kiletten parşömene, kodekse ve ekrana geçmeye devam ediyor (ve devam edecek). Ekran onun son cisimleşmiş hali değil.

Ancak kitabın tüm taşıyıcılarını aynı şekilde sevmek zorunda değilim, tıpkı evlerde yemek yemeyi ve yaşamayı sevsem de tüm yemekleri veya mimari tarzları sevmek zorunda olmadığım gibi. Basılı metni elektronik olana tercih ederim, ancak bu sadece kişisel bir zevk meselesi.

■ Kütüphanenizin yeni durağı Lizbon olacak. Bu süreç nasıl gelişti? Orada neler yapmayı planlıyorsunuz?

Bu yılın şubat ayında, Lizbon Bele-

diye Başkanı tarafından, yaptığı bir proje hakkında konuşma yapmak üzere şehre davet edildim.

40 bin kitaplık kütüphanemin, Fransa'da nasıl kurulduğunu, oradan taşınmasını ve diriliş gününü Mont-real'deki kutularında nasıl beklediğini duymuş. Aklına bu kütüphanenin tam da Lizbon'un ihtiyaç duyduğu şey olduğu fikri gelmiş.

Lizbon mükemmel bir kütüphane sistemine sahip, ancak hepsi Portekiz diline ilgili.

MÜDÜR MANGUELİ

Kütüphanem, diğer birçok Avrupa dilinin yanı sıra *Okuma Tarihi* üzerine iyi bir araştırma materyali de sunuyor (benim konum elbette). Bu yüzden kütüphaneyi Lizbon şehrine bağışlamayı düşünüp düşünmeyeceğim soruldu.

Kütüphanem bir belediye binasına yerleştirilecek, binanın restorasyonu ve dört kütüphane yardımcısının maaşları ödenecek ve ayrıca bana da müdürlük pozisyonu verilecek.

Belediye Başkanı merkeze *Okuma Tarihi İnceleme Merkezi* adını vermemizi önerdi. Teklifi gerçekten yaptığımıza inanmadım. Ancak aylar geçtikçe, sözü kadar iyi olduğunu kanıtladı.

Portekiz bana Lizbon'da (sevdiğim bir şehir) daimi oturma izni teklif ediyor ve kütüphanenin çok özlenen yeniden dirilişi gerçekleşiyor.

'KITAPLAR KURTARMAZ AMA YARDIMCI OLUR!'

■ Kitabın heyecanıyla hal hatır sormayı unuttum. Salgın süreci nasıl geçiyor sizin için? Edebiyat ve kitaplar kurtarıncınız oldu mu?

Salgın korkunç ama bu ilk değil, sonuncu da olmayacak. Çocukluğumda çocuk felci salgını vardı, gençliğimde de AIDS. Ve her zaman olduğu gibi, her zor durumda, kitaplar bana yardımcı oldu. Beni kurtarmadı ama "ever" yardımcı oldu. Çünkü seni kendinden başka kimse kurtaramaz. Ama daima teselli sağlıyorlar. ■

Kütüphanemi Toplarken / Alberto Manguel / Çeviren: Yeşim Sefer / Yapı Kredi Yayınları / 128 s. / 2020.